

INDUSTRI PARK NYTT

INFORMASJONSAVIS FOR MO INDUSTRIPARK

NR6 - 2020

De ansatte i Vitensenter Nordland holder tempoet oppe mot åpning i 2021.

VITENSENTER NORDLAND TAR FORM

Med 19 eiere, for det meste industri- og næringlivsaktører, er Vitensenter Nordland godt forankret. Koronaforsinkelser til tross, tempoet er høyt og målet er åpning i mars 2021.

SIDE 4-5

- 3** Året da alt ble annerledes
- 6-7** Leter fra luften
- 8-9** Norge med på IPCEI for hydrogen
- 10-11** Ønsker flere samarbeidspartnere
- 14-15** Grønne løft i fem år

CIRCLE
MO I RANA

SpareBank
NORD-NORGE

serit
Smart IT. God jobbdag.

TESS
TEKNISK FAGHANDEL
TESS Mo Industripark • Tlf.: 75 12 67 50

MO FJERNVARME
leverandør av miljøvennlig varme

ID REKLAME

 Frost Kraftentreprenør

Informasjonsavisen for Mo Industripark har byttet navn fra Gule Sider til IndustriparkNytt! Avisen kommer også i nytt utseende. Ris, ros og tips kan sendes til tonje.nermark@mip.no.

INFORMASJONSAVIS FOR DISSE BEDRIFTENE:

AGA Kantinedrift og Catering AS, AVANTI engineering AS, Braathe Gruppen, Celsa Armeringsstål AS, Ferroglobe Mangan Norge AS, Elkem Rana AS, Harsco Environmental, Helse & Sikkerhet SA, Industriprosjekt AS, Inventum RTD AS, KIS Nord AS, avd. Mo, Kvarøy Smolt AS, Kunnskapsparken Helgeland AS, Miljøteknikk Terrateam AS, Miras Solution AS, Mo Fjernvarme AS, Mo Industripark AS, Mo Industritransport AS, MOMEK Group AS, MoTest AS, Norsk Ildfast Gjenvinning Drift AS, PricewaterhouseCoopers AS, Rana Gruber AS, Rana Industriterminal AS, Rana Utvikling AS, Relacom AS, Siemens AS, Industry Solution Division, SINTEF Norlab AS, SMA Mineral AS, TESS Rana AS, T. T. Kran og industrielt vedlikehold AS, ID Reklame, Østbø Rana AS

I REDAKSJONEN MIP INFO:

Ans. utgiver: Arve Ulriksen, Jan Gabor og Tonje Nermark

Tekst, foto og design: MIP Info Trykk: ID Reklame

Tips kan sendes til: tonje.nermark@mip.no

*Vi ble gode på å holde
avstand og eksperter
på spriting av hender.*

JULEHILSEN 2020 – ANNERLEDESÅRET

Da vi startet året var det få som kunne spå hvordan vi alle sammen kom til å bli kraftig påvirket av en usynlig trussel; koronaviruset.

Den globale pandemien slo ut samfunnet og mye gikk i dvale fra mars. Sykdom, smitteverntiltak og nye vaner fikk store konsekvenser i flere sektorer og konkurrer og den høyeste arbeidsledigheten siden etterkrigsårene var et faktum.

Borte ble mange av de fysiske møteplassene og borte ble også dermed tankene om å markere at det var 65 år siden første tapping skjedde ved Norsk Jernverk med publikumsaktiviteter. Digitaliseringen tok sjumilssteg og nye digitale former å treffes på ble den nye normalen i rekordfart. Vi ble gode på å holde avstand og eksperter på spriting av hender. Men for mange bedrifter og folk ble det tøft.

Krisepakker og rentenedsettelse har vært blant verktøyene for å motvirke effektene av korona. I sommer fikk vi tilsynelatende en liten pause fra virusets herjinger, mens vi den siste tiden har sett flere store lokale utbrudd over hele landet, også i Rana. Hvor lenge vi fortsatt må leve med smitteverntiltak og reiserestriksjoner i påvente av en vaksine, er usikkert, og for mange er langtidsplanlegging vanskelig. Friskmelding eller avslapping er med andre ord for tidlig.

Industrien i Rana har opplevd både store og små kriser siden starten midt på 50 tallet. Og selv om noen perioder har vært mer krevende enn andre, viser industrien nok engang en enestående evne til å både tenke og handle raskt for å sikre sine ansatte og egen drift under koronapandemien. Så langt har mange klart seg veldig bra, mens andre opplever utfordringer knyttet til reiserestriksjoner og karantenekrav. Like fullt, mens

avisoverskriftene i perioder kun har omhandlet korona, har industrien jobbet videre med planer for fremtidsinvesteringer og forbedringer i egen drift i en enda mer bærekraftig retning.

Hydrogen, batterier og karbonfangst og -lagring er blant de største initiativene det jobbes med i industriparken for å styrke både eksisterende industri og for å få realisert nye etableringer. Lykkes man med disse prosjektene vil det ha stor betydning for å redusere utslipp fra landbasert industri, men også for å erstatte fossile energikilder på sikt.

Vi går snart inn i et nytt år med kanskje større usikkerhet enn på lenge, og for deler av næringslivet som faktisk har opplevd vekst under koronakrisen, ser det nå ut til å flate ut. Spørsmålene er mange; Hvordan blir aktivitetsnivået? Hvor lenge må vi leve med smitterestriksjoner? Hvordan reagerer markedene på mer gjenåpning? Hva skjer med etterspørselen og folks vaner? Vil flere rammes av en forsinket koronasmell? Hva skjer med rentenivået? Vil mange fortsatt være arbeidsledig? Vil smitten øke? Og kanskje ikke minst, når kommer det vaksine? Men tross usikkerheten, ser jeg grunn til å være litt optimistisk også.

Vi ser i skrivende stund ut til å ha klart oss bedre enn mange andre land når det kommer til utbredelse av smitte og antall døde og innlagte. I tillegg har vi hatt anledning til å bevilge store krisepakker. Veksten siden mars har så langt vært noe bedre enn fryktet, og folk bruker fortsatt penger, om enn noe annerledes enn før krisen. Jeg har tillit til at vi har utholdenhet til å fortsette den kollektive innsatsen for å hindre smittespredning, at levedyktige bedrifter overlever og at de avbøtende tiltakene blir mer treffsikre.

Vi vil gjerne takke alle våre flotte ansatte, kunder og samarbeidspartnere for annerledesåret som snart har gått. Vi ser frem til å treffes -særlig fysisk- i 2021.

Ønsker med dette alle en god jul og et godt trygt nytt år!

Ansatte i Vitensenter Nordland. F.v.: Konstituert daglig leder Torbjørn Aag, Vitensenterpedagog Laila Iren Jakobsen, Pedagogisk leder Helene Klæbo Møllersen, Tekniker Espen Bjørnbak, Vitensenterpedagog Jørgen Eivik Pedersen, Prosjekt og Markedsansvarlig Georg Enga og Utstillingsansvarlig Elisabeth Møllevik Skjæran.

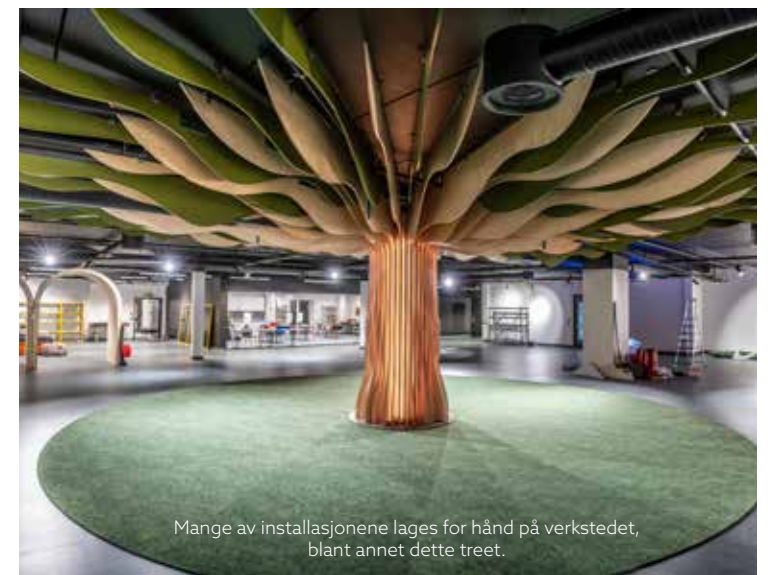
Vitensenter Nordland har også et integrert Newtonrom.

Med 2750 deler, 10 000 skruer og mellom 50 og 100 liter lim for å få på plass én installasjon, er det ikke småtterier å holde styr på for tekniker Espen Bjørnbak.

Konstituert daglig leder Torbjørn Aag gleder seg til åpning i mars 2021.

Mange av installasjonene lages for hånd på verkstedet, blant annet dette treet.

- ET SAMARBEIDSPROSJEKT AV DE SJELDNE

Det sier konstituert daglig leder i Vitensenter Nordland, Torbjørn Aag, om senteret som snart åpner dørene. Koronaforsinkelser til tross, arbeidet går fremover og vitensenteret tar form.

MÅLRETTET JOBBING

På rekordtid har det som startet som en idé om et vitensenter mellom Trondheim og Tromsø for fem år siden nå kommet nærmere et lærings- og opplevelsessenter for store og små i hele Nordland.

– Første møte vi hadde for å få dette til var i januar 2016. Her ble det klart at både Mo Industripark AS, Kunnskapsparken Helgeland, Rana kommune v/Rana Utvikling og etter hvert også Nordland Fylkeskommune la midler på bordet til et forprosjekt. Da startet arbeidet med å opprette kontakt med Forskningsrådet og de andre vitensentrene i Norge for å lære om organisasjonsstruktur,

oppbygging, finansiering- og drift av vitensentrene. Sistnevnte var veldig viktig for å få til realisering, forteller Aag, som ble prosjektleder.

KORONAFORSINKELSER

På grunn av koronasituasjonen har åpningen av Vitensenter Nordland blitt noe forsinket. – Vi skulle etter planen åpnet mot slutten av 2020, men karanteneregler og lock down i England har skapt trøbbel for leveransene fra vår samarbeidspartner Science Project i London. Vi er i alle fall fem måneder etter skjema, men vi holder fullt skuv og får på plass det vi kan nå. Vi tar sikte på åpning i mars 2021, sier Aag.

BRED FORANKRING

Vitensenter Nordland er et prosjekt som har bred forankring i næringsliv og skolesektoren og har hatt det fra starten. Støtten har vært avgjørende for at prosjektet har lyktes. – 24. mars 2018 avholdt vi et innspillsmøte med næringsliv, offentlig virksomheter og potensielle eiere. Etter dette ble det definert at Vitensenter Nordland skulle baseres på Nordlands naturressurser, teknologi og digitalisering. Denne forankringen gjør profilen både unik for vitensenteret, men den

gjør også at læringsopplevelsen blir relevant for næringslivet i regionen, forteller Aag.

Forankringen gjør profilen unik og relevant.

Nettopp det å trigge realfagsinteressen for særlig barn og unge med tanke på rekruttering, har vært en motivasjon for en av aktørene som har vært med fra starten.

– Industrien er avhengig av flere kloke hoder fremover og har tro på at vitensenter Nordland kan gi en boost når det kommer til realfagsinteresse blant unge. Læring gjennom opplevelse og lek er viktig, kanskje spesielt når det kommer til tyngre fag som er mer teoretisk. Vi ser også på dette som et samfunnsprosjekt for regionen og Nordland, og er glad for å ha vært med siden initiativet startet. Kunnskapsparken Helgeland har gjort en formidabel prosjektlederjobb, poengterer

adm. dir. i Mo Industripark as, Arve Ulriksen.

MANGE EIERE

Hele 19 eiere står bak Vitensenter Nordland, som gikk fra å være et prosjekt til et selskap i november 2018. Selskapet har en aksjekapital på 4 millioner og har i tillegg hentet inn 35 millioner i støtte til installasjoner, utstyr og utstillinger.

– Bredden blant våre eiere gjør at vi trygt kan si at vi har solid støtte. Interessen og entusiasmen blant eiere og andre som gir støtte til installasjoner har vært formidabel, særlig fra aktører på Helgeland, forteller Aag.

Men han er tydelig på at Vitensenter Nordland skal være et tilbud for hele fylket. – I tillegg til at alle kan besøke vitensenteret fysisk, skal vi levere et formidlingstilbud som når ut i Nordland, både med et mobilt vitensentertilbud og opplæringsopplegg til lærere og skoleklasser. Dette blir et viktig supplement til skolene, sier Aag.

DYNAMISK

Vitensenteret skal være attraktivt og dynamisk, forteller Aag. – Her skal alle installasjonene lekes med og testes ut og må tåle hard bruk. Vi må derfor både ta sikte på jevnlig vedlikehold, men også fornying av installasjoner og tilbudet for publikum. Det skal være spennende og noe nytt å lære og se hver

gang folk tar turen hit. Det skal ikke være statisk og forutsigbart, poengterer han.

UBEHAGELIG SPENNENDE

En av formgiverne bak mange av installasjonene på vitensenteret, er tekniker Espen Bjørnbak. – Jeg er nok det man vil kalle en «skaper», og liker arbeid med alle typer materialer. Denne stillingen inneholder virkelig muligheter for dette, forteller Espen Bjørnbak som opprinnelig er møbelsnekker.

Etter tips fra ei i vennekreten om stillingen, og et lite innblikk i hva et vitensenter er, søkte han på jobben som tekniker.

– Ventetiden ble ubehagelig spennende da jeg virkelig hadde lyst på denne muligheten. På en byggeplass i Trondhjem fikk jeg en tlf med tilbud om jobb. Da bar det rett på toalettet for å gråte litt. Dette var nytt, spennende og virkelig stort for meg sier Bjørnbak.

DRØMMEJOBBER

Bjørnbak er topp motivert for jobben på vitensenteret. – Om jeg på oppfordring skulle fantasert opp den perfekte stillingen for meg, ville den sett akkurat slik ut. Det er utfordringer på løpende bånd, og de tar ikke slutt. Når installasjonene vi holder på med nå er ferdige og vitensenteret er åpnet får vi muligheten til å lage enda flere flotte,

Vi holder fullt skuv og tar sikte på åpning i mars 2021.

avanserte og ikke minst lærerike ting. Vi har alle her en rekke ideer om hva vi ønsker å lage i fremtiden, men nå står åpningen i fokus, smiler Bjørnbak.

Teknikeren er forberedt på endringer underveis. – Hvordan de eksisterende installasjonene blir brukt, og hva som eventuelt må justeres er også en oppgave som må tas hånd om. Jeg har virkelig drømmejobben avslutter Bjørnbak.

OM VITENSENTER NORDLAND

- Vitensenter Nordland blir det 12. vitensenteret i Norge.
- Åpner mars 2021.
- 7 ansatte: daglig leder, tekniker, markedsansvarlig, utstillingsansvarlig, pedagogisk leder og 2 vitensenterpedagoger.
- 19 eiere: Kunnskapsparken Helgeland, Mo industripark as, Helgeland Sparebank, Sintef Norlab, Zar Eiendom, Selsøyvik Havbruk, Snipitind Holding, Øjord og Aanes, Celsa Nordic, Lovundlaks, HAF, Haaland, Sintef, MoBo, SHMIL, Rana Gruber, MBA Entreprenør, Kvarøy Fiskeoppdrett, Nova Sea.
- Årlig driftstilskudd fra Rana Kommune på 3,5 MNOK per år og fra Forskningsrådet på 5 MNOK per år
- Tilskudd til drift og oppbygging fra Nordland Fylkeskommune og Innovasjon Norge
- Visjon: Lekende læring og opplevelser for et attraktivt Nordland.

JAKTER MULIGE LEKKASJER – FRA LUFTEN

Mo Fjernvarme leverer miljøvennlig overskuddsenergi til store deler av Mo i Rana og er blant de første fjernvarmeselskapene i Norge som benytter droneteknologi med infrarødt kamera for å finne lekkasjer i nettet.

NY NØYAKTIG TEKNOLOGI

For å effektivisere prosessen ved leting etter lekkasjer, har Mo Fjernvarme engasjert Orbiton AS til å fotografere hele fjernvarmenettet med drone utstyrt med et avansert infrarødt kamera som «ser» de nedgravde fjernvarmerørene.

– Fjernvarmetraseen er lagt inn i drona med nøyaktige koordinater så den vet akkurat hvor den skal fly. Kameraet ser alt som utvikler varme. Det er utrolig fintfølende, og kameraet er i stand til å se temperaturforskjeller på tidels grader. Derfor kan vi se avtrykket av fjernvarmerørene som ligger en meter under bakken, forklarer daglig leder i Mo Fjernvarme, Terje Sund-Olsen.

Droneflyvningen ble foretatt nattetid i oktober for å samle inn data. Dette er en ny metode Mo Fjernvarme nå tester ut som en del av vedlikeholdsregimet til selskapet.

– Å bruke infrarødt kamera på fjernvarmenettet har blitt gjort mange steder, også her i Mo i Rana, men da fra bakkenivå. Men man kommer ikke til alle steder og man får ikke et ordentlig overblikk. Det som er nytt er at man har montert kameraet i en drone og at kameraet er eksepsjonelt følsomt, og at man kan fotografere hele fjernvarmenettet i løpet av ei natt, fortsetter Sund-Olsen.

INTELLIGENT PROGRAMVARE

I etterkant av fotografering har bildene blitt analysert av selskapet som leverer programvaren.

– Selskapet bruker en form for intelligent programvare (AI) for å gå over alle de bildene som er tatt og kartlegger punktene og kategoriserer de. Det gjøres ved å kombinere bruk av dataintelligens og mennesker som gjør evalueringer av bildene før det blir rapportert. Vi har nylig mottatt rapporten og har startet med å gå gjennom de punktene som er kategorisert som viktigst å sjekke ut, forklarer Sund-Olsen.

Hvis dronen har registrert et område som har en temperaturforskjell på 3 til 5 grader høyere enn forventet temperatur, vil dette området lyse opp og bli kategorisert og lagt inn i et kart.

– På de stedene som skiller seg ut ved at det er varmere enn ellers langs traseen, kan det være grunn til å mistenke lekkasje. I rapporten vi har fått er det påpekt et antall slike funn som har lekkasjekarakteristikk som er kategori A. Disse punktene sjekker vi aller først. Det finnes også kategori B til F, som alle har lavere klassifisering enn A, forteller driftsingeniør i Mo Fjernvarme, Ronny T. Straum.

Kameraet er i stand til å se temperaturforskjeller på tidels grader.

Også de øvrige kategoriene sjekkes.

– Kategori B er punkter som er merket på kartet som kan være lekkasje, men som ikke har typisk lekkasjekarakteristikk. Men også disse bør sjekkes. Kategori C er kjente konstruksjonsforhold som gir synlig varmeøkning. Vi har en bra oversikt over disse i kategori C, eksempelvis vil alle kumlokk vises som kategori C og vil være varmere enn resten av omgivelsene. Det er gjort flere interessante funn og observasjoner, som vil bli fulgt opp og undersøkt nærmere av oss, forklarer Straum.

EFFEKTIVISENDE SUPPLEMENT

Drammen Fjernvarme er det første selskapet i Norge som har tatt i bruk denne teknologien og de har hatt gode resultater. Mo Fjernvarme

Med punktene fra dronerapporten som utgangspunkt, kan vi enda mer nøyaktig plassere søkeinstrumentet vårt langs fjernvarmetraseen for å sjekke mulige lekkasjer, sier driftsingeniør Ronny Tustervatn Straum i Mo Fjernvarme.

håper denne teknologien kan bli et nyttig supplement også for dem.

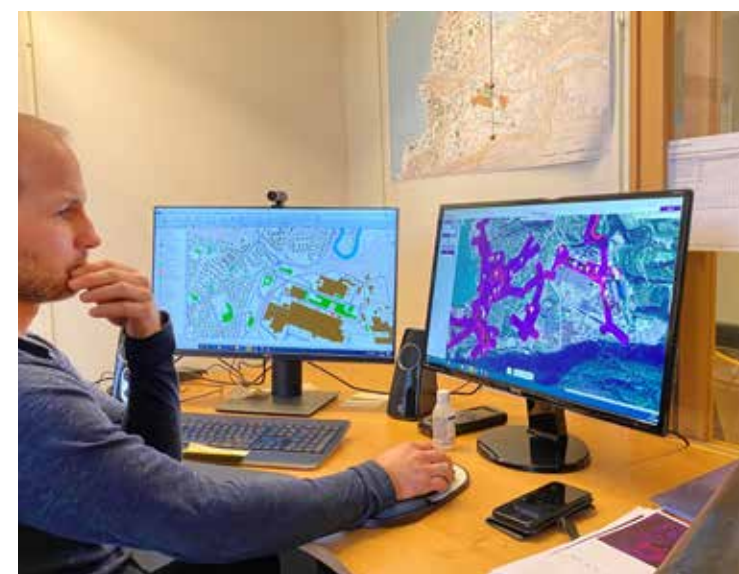
– Små lekkasjer har vi med jevne mellomrom, og disse er viktig å utbedre før de blir store. Det er nettopp de små lekkasjene som er mest tidkrevende og de vanskeligste å oppdage. Man må ut å lete, og gjerne seksjonere nettet. Vi har vært på jakt etter et system som kan hjelpe oss med å effektivisere leteprosessen, og denne metoden kan være den rette, sier Sund-Olsen.

MER METODISK

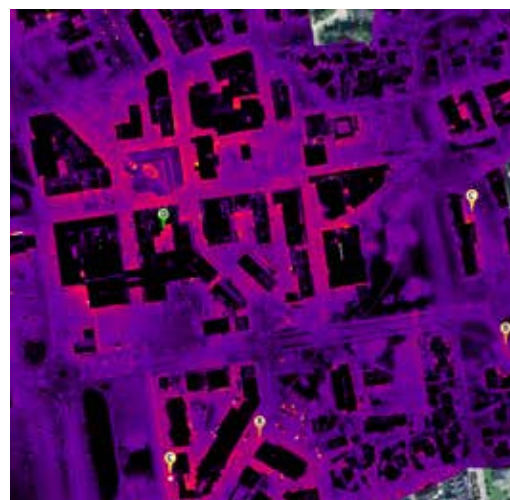
For øyeblikket sjekker Mo Fjernvarme alle kategori A-punktene og gjør kontrollmålinger på disse.

– Vi har lekkasjetråder i kobber i hele fjernvarmenettet som vi har brukt for å detektere lekkasjepunkter, men de er mye enklere å lete mer metodisk nå når vi vet akkurat hvor vi skal sette instrumentet ut ifra varmeindikasjon i rapporten. Finner vi en lekkasje gjennom denne jobben er det kjempeinteressant å gjennomføre ny inspeksjon om noen år. Da vil vi se om ting har utviklet seg og ha et bedre grunnlag for planlegging og utbedring på fjernvarmenettet. Dette vil også kunne bidra til lavere vedlikeholdskostnader for oss, forteller Straum.

– Det er bra for oss og sikrer kvaliteten på leveransen til kundene våre, tilføyer Sund-Olsen avslutningsvis.

Punkter langs fjernvarmetraseen som er varmere enn normalen, lyser opp og indikerer et mulig punkt som bør sjekkes ut i rapporten Mo Fjernvarme nå har mottatt.

OM MO FJERNVARME

- Fjernvarmeaktiviteten på Mo startet i 1985
- Produserte 89,1 GWh fjernvarme i 2019
- Grunnlaget for fjernvarmeproduksjonen er overskuddsenergi fra prosessbedriftene i Mo Industripark.
- 32 km fjernvarmetrase fra industriparken og rundt hele byen
- 4 ansatte

Orbiton AS gjennomførte oppdraget for Mo Fjernvarme en natt i oktober. Tiden etter at det begynner å bli kaldt, før snøen kommer, og før det er blitt veldig kaldt er optimalt for denne jobben.

FLYBUSS MO I RANA

Gjeldende fra 1.desember 2020

Mandag-Fredag:						
	*WF768	WF 769	WF 770	WF 773	WF 774	WF 777
Jernb st	05:20	08:30	10:40	15:05	17:00	20:05
Sykehuset	***	***	***	***	***	***
Røssvoll	05:50	09:00	11:10	15:35	17:30	20:35
Fra flypl ca		09:25	11:30	15:55	17:55	21:00
						22:40
Lørdager:		Søndager:				
	*WF772	*WF 773	*WF772	WF 773	WF 774	WF 777
Jernb st	12:10		12:10	15:05	17:00	20:05
Sykehuset	***		***	***	***	***
Røssvoll	12:40		12:40	15:35	17:30	20:35
Fra Røssvoll ca		15:55		15:55	17:55	21:00
						22:40
* Turen kjøres på bestilling. Må bestilles innen kl. 22:00 kvelden før. Søndagsturen må bestilles fredag kveld.						
*** Passeres uten tidsangivelse. Avgang fra flyplassen så snart bagasjen er kommet.						
RUTE TRASE: Busstasjonen, O.T.Olsensgt, CC Helma Hotell, Scandic Meyergården nedsiden, L.Meyers gate, Nordl vn, Sagbakken, Ranenget og om sykehuset til Flyplassen.						
Søndre gate og Midtre gate hentes på forespørsel.						
Pris pr pers. kr. 150,-.						
Tlf + 47 971 44 444						

NORGE MED I EUROPEISK HYDROGENSATSING

Nylig ble det kjent at Norge slutter seg til EUs *Important Projects of Common European Interest* (IPCEI) for hydrogen. Dette gir virkemiddelapparatet helt nye muligheter for å tildele støtte, og styrker hydrogenprosjektet i Mo Industripark.

STØRRE HANDLINGSROM

Direktør for eiendomsutvikling i Mo Industripark as, Jan Gabor, mener dette var en viktig gladnyhet.

– Det at Norge nå slutter seg til IPCEI, viktige prosjekter av felles europeisk interesse, for hydrogen, gir et helt annet handlingsrom for virkemiddelapparatet, som i større grad kan gi direkte støtte til etablering enn tidligere og ikke bare FoU og begrensninger som følge av statsstøtteregeverket, forklarer Gabor.

VIKTIG FOR Å LYKKES

Sammen med Celsa og Statkraft har Mo Industripark as sammen planer om å etablere et verdikjede for hydrogen med produksjon i Mo Industripark. Det at Norge nå er med i IPCEI, styrker mulighetene for å lykkes med Hydrogen Hub Mo, som prosjektet til partnerne over heter. – For å ta de betydelige stegene for å lykkes med nye industrisatsinger som kan dra hele samfunnet i en grønnere retning, er dette veldig

viktig. Etableringsstøtte er en utfordring for prosjekter av denne størrelsen, og nå kommer vi litt nærmere, sier Gabor.

GLAD FOR GJENNOMSLAG

Gabor mener industrien har blitt lyttet til.

– Vi har, sammen med Celsa Armeringsstål og Statkraft, vært tydelige på overfor både regjering og opposisjon at Norge burde tilslutte seg EUs IPCEI for hydrogen. Det er svært gledelig at vi er blitt lyttet til, og dette gir også større tyngde til Norges hydrogenstrategi. Europa har også store ambisjoner for hydrogen, så nå er vi bedre rustet for å få til satsinger her hjemme, så det er bare å si bra jobbet, smiler Gabor.

Dette gir et helt annet handlingsrom.

Dette er bærekraft- og kommunikasjonssjef i Celsa Nordic, Susanne Nævermo-Sand helt enig i.

– IPCEI åpner for en raskere overgang til et mer bærekraftig samfunn og representerer en ny mulighet for viktige prosjekter som i dag faller mellom stolene i virkemiddelapparatet. Norge har de beste forutsetningene for produksjon av grønt hydrogen i Europa på grunn av vår tilgang til fornybar energi. Flere EU land jobber nå med å fremme

Vi snakker her om store disruptive og strategisk viktige prosjekter for Norge og norsk industri.

IPCEI for hydrogen. Norge har nå grepet muligheten og blitt med på dette. Det vil bidra til å realisere målene i Regjeringens hydrogenstrategi. Dette er vi glade for og vi gratulerer Regjeringen med denne beslutningen, sier Nævermo-Sand.

BARE BEGYNNELSEN

Hydrogen er en viktig eergibærer for å redusere utslipp.

– Dersom vi lykkes med hydrogensatsingen i Mo Industripark betyr det at Celsa, som allerede produserer et av verdens grønneste armeringsstål kan bli enda grønnere. I tillegg rulles det ut flere hydrogenprosjekter innen transport, så produksjon i Mo Industripark kan også levere til den sektoren, poengterer Gabor.

Han mener Norge bør bli med i flere IPCEI

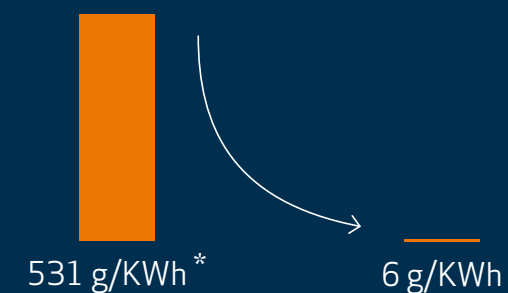
– Det at vi nå er med på IPCEI for hydrogen er flott, vi håper på det samme for batterier. Vi snakker her om store disruptive og strategisk viktige prosjekter for Norge og norsk Industri. Det er svært viktig at vi her i Norge harmonerer med Europa da de har store grønne ambisjoner gjennom Green Deal. Gjør vi ikke det er det fare for at vi sakker akterut. Dette er en svært gledelig start, avslutter Gabor.

– Dette gir større tyngde til Norges hydrogenstrategi, sier direktør eiendomsutvikling i Mo Industripark as, Jan Gabor.

Gjør bedriftens fotavtrykk **grønt**.

Velg 100 % fornybar strøm hos Helgeland Kraft og reduser bedriftens klimaavtrykk fra 531 g/KWh til 6 g/KWh CO₂.

Kontakt oss for å gjøre et grønt valg.

Kundesenter: 751 00 700
bedrift@helgelandkraft.no
www.helgelandkraft.no

* Kilde: Norges vassdrags- og energidirektorat

DIOC Blåserække, Smeltedigelen 2020. Foto: Bjørn Leirvik

Leagus, Smeltedigelen 2020. Foto: Bjørn Leirvik

Festivalsjef Elisabeth Kulseng har allerede startet planleggingen av Smeltedigelen 2021.

SMELTEDIGELEN TAKKER SAMARBEIDSPARTNERNE – OG ØNSKER SEG GJERNE FLERE

Årets utgave av musikkfestivalen *Smeltedigelen* var en av få norske festivaler som ble arrangert i år, om enn i en noe nedskalert versjon med fullt smittevernfokus. Det er festivalsjef Elisabeth Kulseng stolt av, og jobben med neste års festival er allerede i gang.

FLAKS MED TIMING

Det var usikkert om det ville være mulig å arrangere festival i år helt til samme uken Smeltedigelen gikk av stabelen i slutten av oktober. – Kommuneoverlege i Rana Frode Berg uttalte at arrangementet kunne gjennomføres noen dager før, noe som var viktig både for oss men

også publikum. I år har vi hatt en egen smittevernansvarlig og vi har tilpasset planene våre hele veien i lys av endrede smittevernregler for at vi skulle kunne gjennomføre arrangementet. Vi hadde også flaks, for to dager etter gjennomføringen ble alle arrangementer lokalt avlyst, forteller festivalsjefen.

Tilbakemeldingene fra publikum har vært positive.

– Folk følte seg trygge og det var god plass, det var noe vi hadde særlig fokus på. Både folk og artister har vært sulteforet på arrangementer i 2020, så det ble en utrolig magisk stemning av det. Jeg tror mange satt ekstra pris på festivalen av den grunn. Året i år har vist oss alle hvor viktig kultur og fine opplevelser sammen faktisk er, poengterer Kulseng.

AVGJØRENDE STØTTEPILLERE

Smeltedigelen er godt forankret i lokalsamfunnet og har mange støttespillere. – Samarbeidspartnerne og sponsorer fra industrien har vært med

fra starten og har også bidratt til å forme festivalen til det den er i dag. Det er takket være dem at festivalen har vært mulig å gjennomføre alle årene fordi støtte fra bedriftene utgjør en ganske stor del av budsjettet vårt. Og spesielt i år som billettinntektene ble 1/3 av normalen, var det utslagsgivende, forteller festivalsjefen.

Selv i år da det meste ble annerledes, hadde festivalen partnerne i ryggen.

– Vi fikk støtte og tillit blant samarbeidspartnerne våre hele veien, noe som har vært avgjørende. Vi er opptatt av å involvere lokalsamfunnet for å skape aktivitet og at det er lokale bedrifter og aktører vi har i ryggen. Kompetanseutveksling er også viktig og vi bruker dem gjerne som sparringspartnere. Vi sørger også for at partnerne er godt synlige under festivalen, sier hun.

Det er så viktig for lokalsamfunnet at vi har slike møteplasser og kulturopplevelser.

NY FESTIVALSJEF

Festivalsjef Elisabeth, som har en bachelor i kultur og ledelse, tok over stafettpinnen fra Bjørn Bonsaksen i år og fikk ansvaret for gjennomføringen av den 16. utgaven av Smeltedigelen.

– Dette er første året som festivalsjef, men jeg har jobbet som prosjektleder og vært frivillig i 12 år, og har på den måten sett alle

sidene av festivalen. Det tror jeg er en styrke. Bjørn blir også med litt videre som prosjektleder, det føles trygt å ha slik kompetanse og erfaring med i festivalen. Alt jeg har jobbet med til nå har vært samarbeidsprosjekter, det er jeg veldig opptatt av også i fortsettelsen. Blant annet er vi involvert i et nyetablert festivalnettverk på Helgeland, forklarer Kulseng.

Hun har også med seg erfaring som festivalsjef for Hemnesjazz og har gjort seg flere tanker om neste års Smeltedigel.

– Jeg håper på et program neste år hvor vi får lov til å være sosial, danse litt. Det er jo for tidlige enda å si noe om vi får til internasjonale artister, men heldigvis har vi et godt internasjonalt miljø med base i Norge, så vi har mye bra å ta av. Så vil jeg også jobbe for å nå ut til yngre publikumsgrupper, sier hun.

ØNSKER SEG FLERE

Årlig bidrar rundt 60 frivillige og et tyvetalls samarbeidspartnere og sponsorer til at Smeltedigelen kan realiseres. Elisabeth ønsker seg gjerne flere.

– Vi ser fremover mot neste år og håper selvsagt de partnerne og sponsorene vi har vært så heldig å ha gjennom mange år ønsker å bli med oss videre. Jeg håper også enda flere aktører vil være med slik at vi kan skape fine opplevelser i 2021, smiler hun.

Koronasituasjonen har kanskje vært en øyeåpner.

– Jeg tror mange har fått øynene opp for hvor viktig kulturopplevelser og arrangementer er for oss i en tid vi har sittet alt for mye inne og holdt avstand til andre. Det er så viktig for lokalsamfunnet at vi har slike møteplasser og kulturopplevelser som det en festival for eksempel kan være. Jeg gleder meg allerede til Smeltedigelen 2021 som starter 29. september neste år, avslutter Festivalsjefen.

Vaner som forebygger **smitte**

Papirlommetørkle

foran munn og nese beskytter andre når du hoster eller nyser. Kast lommetørkleet etter bruk. Vask så hendene.

Bruk albukroken

når du må hoste eller nyse og ikke har papirlommetørkle tilgjengelig.

Vask hendene

ofte og grundig, spesielt når du har vært ute blant folk.

Hånddesinfeksjon

med alkoholholdige midler er et godt alternativ når håndvask ikke er mulig, for eksempel på reise.

JØRAN HØGSETH
Operatør Rana Industriterminal

Mars 2017

Mye variasjon og arbeidsmiljøet.

Gratis lunsj hver dag.

Matpakke.

Nettavis.

Pusser opp barndomshjemmet mitt.

FOLK I PARKEN

Ansatt siden

Hva er det beste med jobben din?

Hva ville du gjort hvis du var sjef i en uke?

Matpakke eller kantina

Nett eller papiravis?

Hva gjør du på fritida?

ANN-SIRI NORDHEIM
MIP Økonomi & HR, Regnskap

November 2020

Varierte dager og trivelige kolleger.

Gjort noe hyggelig for de ansatte.

Flinkis med matpakke – stort sett.

Nettavis.

Er mye ute på tur med familien.

2015-2020: EN OFFENSIV, UTADRETTET STRATEGI FOR DET GRØNNE SKIFTET

MIP BÆREKRAFT

Vertsselskapet i Mo Industripark, Mo Industripark as, har en drøyt 30 år lang historie med privat eierskap, og har de senere årene utviklet strategien sin for å sørge for attraktivitet og konkurransekraft for ny og eksisterende industri. Under ny adm. dir. Arve Ulriksen ble MIP Bærekraft-programmet etablert i 2015. Det var en offensiv, utadrettet satsing for det grønne skiftet. Programmet fokuserer på tre områder; energieffektivisering, sirkulær økonomi og utslippsreduksjoner.

Strategien var et resultat av erkjennelsen av behovet for både en økonomisk og miljømessig omstilling i Norge, og at industriklynger med stor andel av prosessindustri hadde særlig gode forutsetninger for å levere på begge områdene. Et ambisiøst mål var å gjøre Mo Industripark kjent både i Norge og internasjonalt for å sette miljøet i fokus og for å skape grønn vekst.

Rana-industrien hadde i flere tiår lagt ned et omfattende arbeid innenfor disse tre hovedområdene, og programmet skulle demonstrere hvordan dette kunne være grunnlaget for å oppnå nye og mer ambisiøse resultater gjennom systematisering og koordinering, samt ved forsterket satsing på forskning og utvikling.

VERKSTEDINDUSTRIEN

Den aktive satsingen på olje- og gassoppdrag ble trappet betydelig ned etter

Aasta Hansteen-utbyggingen. Da Wasco Coatings Norway ikke fikk flere oppdrag til sitt Rana-anlegg, ble maskineriet demontert og sendt utenlands.

Heller ikke Momek fikk nye, store ordrer, og de erfarte at satsingen hadde høye kostnader. Men samtidig økte de egen kompetanse betydelig både på kvalitet, leveringsdyktighet og sikkerhet. De neste årene vant Momek nye markedsområder, ikke minst innenfor mineralnæringen i Sverige, og konsernet fikk større bredde og flere ben å stå på. Momek Group vokste i størrelse og omsetning og er i dag Nord-Norges største verkstedkonsern, med om lag 450 ansatte.

Også «lillebroren» Imtas vokste både i bredde og størrelse. De satset tradisjonelt og i nisjer i markedet, blant annet stålbygg, også de i markeder utenfor industriparken. Imtas hadde i 2019 over 100 ansatte og en omsetning på vel 170 millioner kroner. Det tredje største verkstedskonsernet i Mo Industripark er Miras. Etter omstruktureringen og spesialisering av produktspekteret for seks-sju år siden, har Miras-bedriftene funnet sin plass i markedet med spisskompetanse innen hydraulikk, elektro og platearbeider.

Verkstedbransjen i Rana har styrket seg betydelig de siste fem årene, og i 2020 er dette det sterkeste verkstedsmiljøet i Nord-Norge. De har også kunder internasjonalt.

CELSA SATSER

Tidlig i 2016 besluttet Celsa Steel Service å investere 45 millioner kroner i en armeringsnett-fabrikk på Mo. Dette ble den første større etablering av videreforedling av produkter fra de tre smelteverkene i Mo Industripark. Satsingen lyktes og året

etteroppstarten med 16 ansatte var antall ansatte fordoblet, og fra 2019 over femti.

I 2018 kunngjorde også Celsa Armeringsstål planer om å investere 300 millioner kroner frem mot 2025 for å øke produksjonskapasiteten med 100.000 tonn. I 2020 startet selskapet også arbeidet med å fase inn naturgass for å erstatte fossile kilder i driften og redusere både CO₂, NO_x, svovel og støv-utslipp. Videre planlegger Celsa å erstatte bruk av fossile kilder med hydrogen.

RANA GRUBER FRA BUNN TIL TOPP

Verdensmarkedet for jernmalm hadde nærmest kollapset få år etter finanskrisen i 2008. Fra toppriser på 140 dollar tonnet, lå prisene på bare 40 dollar i 2015. Bemanningskutt i Rana Gruber fulgte, men etter et par tøffe år så det lysere ut mot slutten av 2016. Da hadde flere gruveselskap lagt ned, og sammen med LKAB var Rana Gruber de eneste i Skandinavia.

Malmprisene steg igjen, og med ny satsing på utbygging av infrastruktur i Kina, har Rana Gruber gode tider. Prisene ligger på 130 dollar tonnet, drevet opp av etterspørselen. Selskapet har også inngått flere viktige

OM TILBAKEBLIKK-SPALTEN

Ranas industrihistorie strekker seg 170 år tilbake i tid og kan deles inn i tidlig industriutvikling, tiden med Norsk Jernverk og tiden etter omstillingen til privat eierskap.

I 2020 er det 65 år siden oppstarten av A/S Norsk Jernverk. Mye av dagens industri i Mo Industripark drives videre på tuftene til det gamle jernverket. Dette markerer vi med en artikkelserie i år med historiske tilbakeblikk fra anleggsperioden frem til dagens industrivirksomhet. Serien består av seks artikler, en i hver utgave av IndustriparkNytt.

Artikkelrekken vil ta for seg følgende tidsepoker:

1955 Det hele begynner – Anleggsperioden og oppstart av A/S Norsk Jernverk
1960 – 1975 Statsindustriens glanstid i Rana: investeringer, stridigheter og utfordringer
1975 – 1985 Stålkrisen og internasjonal stålindustri i endring
1985 – 2000 Fra statlig til privat eierskap – Norsk industripolitikk i endring
2000 – 2015 Økonomisk berg- og dalbane – Finanskrisen, miljøspørsmål og oljesatsing
2015 – 2020 En offensiv, utadrettet strategi for det grønne skiftet

Flere bilder og historisk stoff: www.mip.no/historie

langsiktige samarbeidsavtaler, og nå jobber selskapet med børsnotering, som det første av norskeide industriselskap i Rana.

ELKEM KJØPER FESIL

Etter 14 år vendte Elkem tilbake til Mo Industripark da de sommeren 2016 overtok Fesil Rana Metall AS. Elkem hadde rendyrket produksjonen innenfor silisiumrelaterte materialer og silikoner i sine vel tjue fabrikker globalt. De hadde vist i praksis, blant annet ved Elkem Salten, at de også satset aktivt på miljø og energigjenvinning, med særlig fokus på reduksjon av NO_x, svovel og støv.

Elkem offentliggjorde også i 2018 at de fremover skulle investere 150 millioner i ny teknologi og miljøtiltak ved Elkem Rana. I 2020 startet Elkem et forprosjekt på CO₂-fangstanlegg, det første i verden av sitt slag dersom de lykkes med en slik etablering.

FOU SYSTEMATISERES

Ett av de første konkrete resultatene av MIPs nye strategi var etablering av SINTEF Helgeland. Flere prosjekter innenfor forskning og utvikling ble startet opp i MIP Bærekraft-programmet, med SINTEF Helgeland i prosjektlederrollen.

Flere prosjekter og mulighetsstudier innen sirkulær, energieffektivisering og utslippsreduksjoner ble satt i gang og samarbeidskulturen i industriparken på tvers av selskap og sektorer styrket seg.

Flere klynger og samarbeidsnettverk har også vokst frem de siste årene, heriblant Arctic Cluster Team, som fra 2021 tar steget opp til ArenaPro-status. Her er en rekke selskap i industriparken med for å oppnå løft i årene som kommer.

FREMIDSSATSINGER

SINTEF Helgeland bidrar også til å knytte Rana-industrien opp mot flere samarbeidsprosjekter og nettverk med andre bedrifter og institusjoner, samt til forsknings- og utviklingsaktivitet.

Den målbevisste satsingen på forskning og utvikling i industriparken ble særlig synliggjort i 2020. En intensjonsavtale mellom Celsa Armeringsstål, Mo Industripark as og Statkraft for å etablere storskala hydrogenproduksjon i industriparken ble nylig signert. Stålprodusenten Celsa ønsker å benytte hydrogen i produksjonen for å kutte utslipp.

Dette initiativet er igjen knyttet opp mot et CO₂-fangstprosjekt, der fanget CO₂ kan brukes til å produsere nye, grønne produkter som metanol og proteiner. For denne prosessen kreves det store mengder hydrogen. Begge deler peker fremover for nye muligheter for eksisterende industri og nye etableringer i Rana.

I 2020 er Mo Industripark helt i front.

BATTERISATSING

Våren 2019 presenterte Freyr planer om å bygge en stor battericellefabrikk i Rana med opp mot 2.500 arbeidsplasser. I tiden som fulgte ble en rekke samarbeidsavtaler inngått med nasjonale og internasjonale selskap, og i 2020 er Freyr i samtale med Mo Industripark for å etablere deler av produksjonen i industriparken. Byggstart er satt til 2021, med produksjonsstart i 2023.

Viktige argumenter for valget av Mo i Rana som etableringssted var blant annet den veletablerte industrielle infrastrukturen og industrikulturen i Rana samt fremoverlente vertskaktører.

LANDBASERT OPPDRETT

I samarbeid med Kvarøy Fiskeoppdrett AS planlegger Arctic Seafarm etablering av storskala produksjon av laks på land i Nesna

Foto: Worldsteel

Industripark, MIP sin tilleggssatsing på ny industripark i nabokommunen. Lykkes de med dette er målet å produsere 15 000 tonn på det første anlegget.

LYKKES MED «Å SETTE DAGSORDEN»

I 2020 er Mo Industripark helt i front når det kommer til grønn industri og sirkulær økonomi, og industriparken er blitt et nasjonalt referansepunkt. Stor utadrettet aktivitet kombinert med samordnet innsats over år for å finne nye bærekraftige løsninger har stått sentralt her.

De siste fem-seks årene har sentrale politikere, ministre, næringsliv og virkemiddelapparat i Norge besøkt industriparken stadig oftere for å lære og drøfte sentrale problemstillinger for fremtidens industri med bedriftene – MIP lyttes til og er med på å sette dagsorden i industri og energipolitikken i Norge.

NYE LØSNINGER

Fra Norsk Jernverk startet opp produksjonen i 1955 og til 2020 har Rana-industrien gjennomgått mange små og store omstillinger, både svært utfordrende og de man lyktes med. Faglig kompetanse og industrikultur er blitt en del av Mo i Ranas identitet og styrke.

Miljø- og bærekraft har vært et sentralt fokus for bedriftene i industriparken over år allerede og man er godt skodd for å gå foran for å løse de globale klimautfordringene. Store løft og teknologiske gjennombrudd må til skal prosessindustrien oppnå ambisjonen om å bli karbonnøytral og redusere andre utslipp innen få tiår. Her fortsetter jobben.

Tekst av Ivar Hartviksen for Mo Industripark as

JUBILANTER

TAKK

Tusen takk til gode arbeidskolleger og bedriften for all oppmerksomhet i anledning overgangen til pensjonistenes rekke.

MVH
REIDAR PEDERSEN OG OLE TORTENVIK
Elkem Rana

Jubilanter i din bedrift i 2021?
Send til tonje.nermark@mip.no

**Med ønske om en riktig god jul
og et godt nytt år!**

Noe vi burde skrive om fra din bedrift?
Tips oss: tonje.nermark@mip.no